

Innehåll

Inledning 9

1. Vipeholmsexperimenten – en samhällsbild 18
 - Folkhälsoprojektet som en del av välfärdspolitiken 19
 - Odontologin, industrin och staten 33
 - Vipeholm och vården av sinnesslöa i Medicinalstyrelsens regi 43
2. Frågor och analytiska verktyg 55
 - Att få forskningen att fungera 56
 - Att göra forskningen trovärdig 62
3. Förberedelserna inför försöket 1939–44 67
 - Ett uppdrag formas 68
 - Sökandet efter en metod för objektiv mätning 76
 - Att rekrytera kräver subjektiva överväganden 87
 - En ny sorts forskning 95
4. Förberedelserna och vitaminförsöket 1945–47 108
 - Forskningsituationen 108
 - Statistikens roll i forskningsprocessen 119
 - Goda forskare bråkar inte 127
 - Klassificering mellan vård och forskning 135
 - Patienternas hälsa mellan vård och forskning 148
 - Resultatlöshet som skapade nya möjligheter 154
5. Det första kolhydratexperimentet 1947–49 164
 - De som fick försöksbetingelserna att fungera 165
 - De som genomförde forskningen 172
 - Metoder och arbetssätt för god forskning 185
 - Ett onormalt material 194
 - Hanteringen av patienterna 199
6. Det andra kolhydratexperimentet och samarbetet med industrin 1945–52 214
 - En målinriktad forskningsorganisation 215
 - Möjligheterna att få bidrag 227
 - Industrins situation 234
 - Den nya organisationen 237
 - Industrins villkor 240
 - Rutiner för ett fungerande samarbete 246
 - Samarbetet ställdes på sin spets 251

7. De stora bråken och nedläggningen 1953–55 258
 - Offentlig kritik av experimenten 258
 - Patienternas tänder lagades och nya studier tog vid 267
 - Kritiken som fick bågaren att rinna över 269
 8. Forskningsresultatens politiska användning 1953–60 282
 - Den nya folktandvården 285
 - Medicinalstyrelsens kontroversiella åtgärdsprogram 1953 287
 - 1957 års översyn av folktandvården 291
 - 1957 års profylaxkampanj 300
 - Hur en konflikt undveks 308
 9. Vipeholmsforskningen och folkhälsoprojektet 314
 - Att få arbetet att fungera 316
 - Att framställa trovärdiga resultat 320
 - Etik i gränslandet mellan vård och forskning 325
 - Det tresidiga samarbetet och den offentliga trovärdigheten 329
 - Ett experiment och en folkhälsopolitik 332
- Slutord 336
- Käll- och litteraturförteckning 339

SAMMANFATTNING. Sockerförsöket 351

SUMMARY. The Sugar Experiments 354

BILAGA 1. Vipeholmsexperimentens kronologi 357

BILAGA 2. Personförteckning 359

BILAGA 3. Anställda och organisation 368

BILAGA 4. De höga dödsiffrorna i början av 1940-talet 370

BILAGA 5. Matsedel 372

BILAGA 6. Presentation av källmaterialet 374